

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PIERWSZA SEKCJA

SPRAWA MAZOWIECKI przeciwko POLSCE

(Skarga nr 34734/13)

WYROK

STRASBURG

8 czerwca 2023 r.

Niniejszy wyrok jest ostateczny. Może podlegać korekcie wydawniczej.

W sprawie Mazowiecki przeciwko Polsce

Europejski Trybunał Praw Człowieka (pierwsza sekcja), zasiadając jako komitet w składzie:

Lətif Hüseynov, *Przewodniczący*,

Krzysztof Wojtyczek,

Erik Wennerström, *sędziowie*,

oraz Attila Teplán, *p.o. Zastępcy Kanclerza sekcji*,

uwzględniając skargę (nr 34734/13) przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej wniesioną do Trybunału na podstawie art. 34 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”) w dniu 22 maja 2013 r. przez obywatela tego państwa, p. Mieczysława Mazowieckiego („skarżący”), urodzonego w 1980 r. i zamieszkałego w Połczynie-Zdroju,

uwzględniając decyzję o zakomunikowaniu Rządowi Rzeczypospolitej Polskiej („Rząd”), reprezentowanemu przez jego pełnomocnika, p. J. Sobczaka z Ministerstwa Spraw Zagranicznych, skargi w zakresie dotyczącym art. 8 Konwencji oraz o uznaniu skargi za niedopuszczalną w pozostałym zakresie,

uwzględniając uwagi Rządu,

obradując na posiedzeniu zamkniętym rady w dniu 16 maja 2023 r.,

wyduje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

PRZEDMIOT SPRAWY

1. Sprawa dotyczy przeszukania domu skarżącego w związku z postępowaniem przygotowawczym wszczętym przez organy krajowe na wniosek A.M., wówczas żony skarżącego – w czasie istotnym dla sprawy para była w trakcie rozwodu.

2. W dniu 11 października 2012 r. A.M. poinformowała policję, że podejrzewa, iż skarżący ukradł klucze do jej mieszkania oraz egzemplarz aktu notarialnego umowy darowizny przedmiotowego mieszkania.

3. Tego samego dnia policja przeprowadziła przeszukanie w domu skarżącego pod jego nieobecność.

4. W trakcie przeszukania funkcjonariusze zatrzymali trzy komplety kluczy oraz szereg dokumentów, w tym egzemplarz wniosku o wymeldowanie skarżącego w drodze decyzji administracyjnej z mieszkania A.M., złożonego przez nią we właściwym organie administracyjnym 5 września 2012 r., egzemplarz wyżej wspomnianego aktu notarialnego (którego egzemplarz został dołączony do wyżej wspomnianego wniosku A.M.), a także egzemplarze trzech wezwań sądowych, których inne kopie zostały dołączone przez A.M. do akt sprawy rozwodowej pary.

5. W dniu 16 października 2012 r. władze wszczęły postępowanie przygotowawcze w sprawie zarzutu kradzieży wyżej wymienionego aktu notarialnego, przestępstwa podlegającego karze z art. 276 Kodeksu karnego („k.k.”).

6. W dniu 18 października 2012 r. prokurator rejonowy w Poznaniu zatwierdził przeszukanie, uznając, że środek ten był uzasadniony pilnością i był konieczny, aby zapobiec ryzyku manipulowania dowodami w toczącym się postępowaniu przygotowawczym.

7. Postanowieniem z dnia 19 listopada 2012 r. Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, orzekając w przedmiocie zażalenia wniesionego przez skarżącego 15 października 2012 r., utrzymał w mocy zastosowane wobec niego środki. W uzasadnieniu swojej decyzji przytoczył odpowiednie przepisy art. 220 § 3 i art. 219 Kodeksu postępowania karnego („k.p.k.”), które z jednej strony określają prawo Policji do przeprowadzenia przeszukania bez uprzedniej zgody sądu w wypadkach niecierpiących zwłoki i gdy Policja nie może uzyskać takiej zgody, a po drugie, stanowią, że przeszukania można dokonać w celu zebrania dowodów istotnych dla toczącego się postępowania karnego, pod warunkiem, że istnieją uzasadnione podstawy do przypuszczenia, że poszukiwane dowody znajdują się w miejscu objętym takim środkiem. Sąd wyjaśnił ponadto, że środek zaskarżony przez skarżącego był uzasadniony potrzebą zweryfikowania przez Policję zasadności zarzutów A.M., zgodnie z którymi skarżący popełnił przestępstwo z art. 276 k.k.

8. W dniu 19 grudnia 2012 r. postępowanie przygotowawcze opisane w pkt 5 powyżej zostało umorzone z powodu braku znamion przestępstwa z art. 276 k.k.

9. Powołując się na art. 8 Konwencji, skarżący zarzucił, że przeszukanie jego domu i zajęcie rzeczy przez władze naruszyło przysługujące mu prawo do poszanowania jego mieszkania i poufności jego kontaktów z adwokatem.

OCENA TRYBUNAŁU

ODNOŚNIE DO ZARZUCANEGO NARUSZENIA ART. 8 KONWENCJI

10. Rząd podniósł, że skarżący nie wyczerpał środków krajowych. Twierdził, że zainteresowany mógł złożyć skargę do Trybunału Konstytucyjnego na treść przepisu art. 220 § 3 k.p.k. (zob. pkt 7 powyżej), na którym opierało się sporne przeszukanie. Rząd argumentował, że gdyby krajowy sąd wyższej instancji orzekł na korzyść skarżącego, ten ostatni mógłby powołać się na art. 540 § 2 k.p.k. w celu złożenia wniosku o wznowienie dotyczącego go postępowania karnego lub wnieść powództwo o odszkodowanie przeciwko państwu na podstawie art. 417 § 1 Kodeksu cywilnego („k.c.”).

11. W zakresie, w jakim skarżący zarzucił naruszenie jego prawa do poszanowania poufności kontaktów z adwokatem, Trybunał uznaje za zbędne orzekanie w przedmiocie zarzutu podniesionego przez Rząd, zważywszy że skarga ta jest w każdym razie niedopuszczalna z uwagi na to, że skarżący nie wykazał, które z dokumentów zabezpieczonych przez władze podczas

przedmiotowego przeszukania miały dotyczyć tych kontaktów, w związku z czym Trybunał uznaje skargę za oczywiście nieuzasadnioną i oddala ją na podstawie art. 35 ust. 3 lit. a) i art. 35 ust. 4 Konwencji.

12. W zakresie, w jakim skarżący zarzucił, że przeszukanie naruszyło przysługujące mu prawo do poszanowania jego mieszkania, Trybunał przypomina, w odniesieniu do zarzutu Rządu co do możliwości wniesienia skargi konstytucyjnej, że miał już okazję oddalić podobny zarzut (zob. m.in. *Bugajny i Inni p. Polsce*, nr 22531/05, pkt 45, 6 listopada 2007 r., *Sosinowska p. Polsce*, nr 10247/09, pkt 55, 18 października 2011 r. oraz *Remuszko p. Polsce*, nr 1562/10, pkt 45, 16 lipca 2013 r.). Ponadto uznaje twierdzenia Rządu dotyczące środków odwoławczych, których zastosowanie zależy od ewentualnego wcześniejszego powodzenia skargi konstytucyjnej, za spekulatywne. Dlatego też zarzut Rządu został oddalony.

13. Stwierdzając, że zarzut ten nie jest w sposób oczywisty nieuzasadniony ani niedopuszczalny z jakiegokolwiek innego powodu na podstawie art. 35 Konwencji, Trybunał uznaje go za dopuszczalny.

14. Trybunał zauważa, że w niniejszej sprawie nie ma sporu co do tego, że doszło do ingerencji w korzystanie przez skarżącego z jego prawa do poszanowania jego mieszkania, chronionego art. 8 Konwencji. Pozostaje do ustalenia, czy ingerencja ta była uzasadniona w świetle art. 8 ust. 2 Konwencji, tj. w szczególności, czy była „przewidziana przez prawo”, realizowała jeden lub więcej uprawnionych celów i czy była „konieczna” do osiągnięcia tego lub tych celów.

15. Ogólne zasady mające zastosowanie w tym zakresie streszczono m.in. w wyrokach w sprawach *Rotaru p. Rumunii* [WI], nr 28341/95, pkt 52, ETPC 2000-V, *Heino p. Finlandii*, nr 56720/09, pkt 36, 15 lutego 2011 r., *Gutsanovi p. Bułgarii*, nr 34529/10, pkt 220, 15 października 2013 r., *Govedarski p. Bułgarii*, nr 34957/12, pkt 79 i 81, 16 lutego 2016 r. oraz *Stoyanov i Inni p. Bułgarii*, nr 55388/10, pkt 124, 31 marca 2016 r.

16. Przechodząc do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, Trybunał zauważa, że przedmiotowe przeszukanie i zajęcie przeprowadzono bez uprzedniego postanowienia sądu, zgodnie z art. 220 § 3 k.p.k. Trybunał odnotowuje, że wspomniany przepis k.p.k. upoważnia organy dochodzeniowe do wdrożenia przedmiotowych środków „w wypadkach niecierpiących zwłoki” (pkt 7 powyżej). Zauważa również, że brzmienie tego przepisu w praktyce pozostawia władzom szeroki margines oceny konieczności i zakresu przeszukań i zajęć (zob., odpowiednio, *Gutsanovi*, cyt. pow., pkt 221).

17. Trybunał przypomina, że o ile brak nakazu przeszukania lub zajęcia można zostać zrównoważony następczą kontrolą sądową zgodności z prawem i konieczności takich środków dochodzeniowych (zob. *Heino*, cyt. pow., pkt 45), to kontrola ta musi być skuteczna (zob. *Smirnov p. Rosji*, nr 71362/01, pkt 45 *in fine*, 7 czerwca 2007 r. oraz *Gutsanovi*, cyt. pow., pkt 222). Orzecznictwo Trybunału w tym zakresie wskazuje, że sporządzenie

postanowienia sądu w następstwie przeprowadzonej w ten sposób kontroli, choć konieczne (zob. *a contrario*, *Gutsanovi*, cyt. pow., pkt 223), nie jest wystarczające i że takie postanowienie musi również odzwierciedlać skuteczne zbadanie pilności sprawy przez sąd i przedstawiać argumenty w tym zakresie (zob., odpowiednio, *Govedarski*, cyt. pow., pkt 85 i *Stoyanov*, cyt. pow., pkt 130).

18. W niniejszej sprawie Trybunał zauważa, że Sąd Rejonowy zatwierdził sporne przeszukanie postanowieniem z 19 listopada 2012 r. Trybunał uważa jednak, z powodów przedstawionych poniżej, że przedmiotowe postanowienie nie miało skutku równoważącego brak nakazu sądowego.

19. Trybunał odnotowuje, że Sąd Rejonowy w swoim postanowieniu zatwierdzającym przeszukanie przytoczył jedynie odpowiednie przepisy prawa i stwierdził, że skoro celem przeszukania było sprawdzenie, czy istnieją podstawy do podejrzenia popełnienia przestępstwa, przedmiotowy środek był zgodny z prawem. Trybunał zauważa, że z uzasadnienia przedmiotowego postanowienia nie wynikało, że Sąd Rejonowy rozważał, czy przeszukanie było uzasadnione ze względu na niecierpiący zwłoki charakter sprawy, ani że przeprowadził jakąkolwiek analizę sprawy pod tym kątem. Trybunał uważa, że wobec braku jakiegokolwiek oświadczenia na ten temat ze strony Sądu Rejonowego, nie wykazano, że przeprowadził on skuteczną kontrolę legalności i konieczności zaskarżonego środka.

20. Zdaniem Trybunału taka kontrola była w niniejszej sprawie jednak tym bardziej konieczna, że przestępstwo zarzucane skarżącemu, nie było poważne, a zainteresowany nie był obecny w miejscu przeszukania. Trybunał odnotowuje ponadto, że nie wydaje się, aby organy śledcze rozważyły, czy skarżący – jako strona postępowania o wymeldowanie z mieszkania, o którym mowa w pkt 4 powyżej – mógł, w sposób zgodny z prawem, uzyskać akt notarialny, o którego kradzież był podejrzany, zważywszy, że dokument ten został uprzednio włączony do akt wspomnianej sprawy.

21. Trybunał uznaje, że, wobec braku uprzedniej zgody sędziego i skutecznej kontroli po przeszukaniu, skarżący nie korzystał z wystarczających gwarancji proceduralnych, aby zapobiec ryzyku nadużycia władzy przez organy śledcze.

22. Czynniki te są wystarczające dla Trybunału, aby stwierdzić, że nawet jeśli kwestionowana czynność dochodzeniowa miała podstawę prawną w prawie krajowym, ustawodawstwo krajowe nie zapewniało skarżącemu, w okolicznościach niniejszej sprawy, ani przed, ani po kwestionowanym przeszukaniu, wystarczających zabezpieczeń przed arbitralnością. Skarżący został zatem pozbawiony w tym zakresie ochrony należącej mu zgodnie z zasadą rządów prawa w społeczeństwie demokratycznym (zob., odpowiednio, *Govedarski*, cyt. pow., pkt 88, *Stoyanov i Inni*, cyt. pow., pkt 133 oraz *Hristova i Inni p. Bułgarii*, nr 48411/15, pkt 9, 14 czerwca 2022 r.). W tych okolicznościach Trybunał uznaje, że ingerencja w korzystanie

WYROK W SPRAWIE MAZOWIECKI przeciwko POLSCE

przez skarżącego z prawa do poszanowania jego mieszkania nie była „przewidziana przez ustawę” w rozumieniu art. 8 ust. 2 Konwencji.

23. Doszło zatem do naruszenia art. 8 Konwencji.

ZASTOSOWANIE ART. 41 KONWENCJI

24. Skarżący nie złożył wniosku o słuszne zadośćuczynienie zgodnie z art. 60 Regulaminu Trybunału. W związku z tym Trybunał uznał, że nie ma podstaw do zasądzenia na jego rzecz jakiegokolwiek kwoty z tego tytułu.

Z TYCH WZGLĘDÓW, TRYBUNAŁ, JEDNOGŁOŚNIE,

1. *Uznaje* skargę za dopuszczalną w zakresie, w jakim odnosi się ona do zarzutu z art. 8 Konwencji, dotyczącego przeszukania mieszkania skarżącego oraz za niedopuszczalną w pozostałym zakresie;
2. *Orzeka*, że doszło do naruszenia art. 8 Konwencji.

Sporządzono w języku francuskim i obwieszczono w formie pisemnej 8 czerwca 2023 r., zgodnie z Regułą 77 §§ 2 i 3 Regulaminu.

Attila Teplán
p.o. Zastępcy Kanclerza

Lətif Hüseyinov
Przewodniczący